

eclestium; *quarto*, ardentissimum Christi amorem, ut se et sua omnia Christi obsequio dedicaret. Quocirca ipsa illico Christum assidue obeuntem castella et prædicantem magno labore et alacritate pedibus incedens ubique secuta est, eumque cum Apostolis suis opibus aluit: prædicationi ejus tota intenta, curam familiæ sorori suæ Marthæ resignavit. Unde a Christo audit: «Optimam partem elegit sibi Maria, quæ non auferetur ab ea in æternum,» *Luc. cap. xi. Hinc et eruci Christi constante, assistit, viditque Christum sanguine suo lavantem crimina sua, quæ ipsa jam lacrymis suis laverat. Quocirca magis in ejus amorem exarsit, ideoque in deserto cædens totam se ejus vitæ, passioni, resurrectioni contemplandæ dedit, ac tota in Christum absorpta vitam magis coelestem egit, quam terrestrem. Sic plena fuit conversio S. Pauli, ut illico virtutes omnes, non tantum Christianas, sed et Apostolicas; idque in gradu heroico, illi Christus infunderet, ut dixit Aetor. ix. Similem mutationem animi se expertum in baptismo scribit S. Cyprianus, lib. II, epist. 2 ad Donat.; et*

S. Augustinus in conversione sua, lib. IX *Confess.*, cap. I, et lib. VIII, cap. XI.

Quapropter tropologica Origenes, hom. insigni *De Maria Magdalena*: «Sequamur, ait, hujus mulieris affectum, ut perveniamus ad effectum: ploret unusquisque ad Jesum et querat fideliter Jesum, quia non celavit se querenti peccatrici. Discite, peccator homo, a peccatrice muliere, cui tamen dimissa sunt peccata sua, discite plorare Dei absentiam et considerare ejus præsentiam. Discite a Maria Jesum amare, et in Jesum sperare, et querendo Jesum investigare, nulla adversa formidare, nullam extra Jesum consolationem accipere, omnia propter Jesum contemnere.» Vide hic quam potens sit amor, docet emblemata in quo Cupido pingitur insidere leoni eumque domare et regere.

Vidi ego qui durum possit frenare leonem:
Vidi qui solus corda domaret Amorem.

«Omnia vincit amor.» Vide dicta *Cont. viii*, ad illa: «Fortis est ut mors dilectio, dura sicut infernus emulatio.»

CAPUT OCTAVUM.

SYNOPSIS CAPITIS.

Primo, Christus prædicans per castella proponit parabolam seminis et seminantis. *Secundo*, vers. 20 cuidam nuntianti matrem ejus adesse, respondet suos fratres et matrem esse eos qui verba Dei audiunt et faciunt. *Tertio*, vers. 23, sedat maris tempestatem. *Quarto*, vers. 26, dæmonem cui nomen erat Legio, ab homine ejicit, simulque abire in porcos. *Quinto*, vers. 41, mulierem fluxu sanguinis liberat, et filiam Jairi a morte suscitatur.

Primum partem explicat Matth. XIII, 3; *secundam*, Matth. XXII, 46; *tertiam*, Matth. VIII, 23; *quintam*, Matth. IX, 18, et Marci V, 28. *Superest ergo hic quarta explicanda.*

1. Et factum est deinceps, et ipse iter faciebat per civitates et castella, prædicans et evangelizans regnum Dei; et duodecim cum illo; 2. et mulieres aliquæ, quæ erant curate a spiritibus malignis et infirmitatibus: Maria, quæ vocatur Magdalene, de qua septem dæmonia exierant, 3. et Joanna, uxor Chusæ, procuratoris Herodis, et Susanna et aliæ multe, quæ ministrabant ei de facultatibus suis. 4. Cum autem turba plurima convenirent, et de civitatibus properarent ad eum, dixit per similitudinem: 5. Exiit qui seminat, seminare semen suum; et dum seminat, aliud cecidit secus viam, et consultatum est, et volucres cæli comederunt illud. 6. Et aliud cecidit super petram, et natum aruit, quia non habebat humorem. 7. Et aliud cecidit inter spinas, et simul exorta spinæ suffocaverunt illud. 8. Et aliud cecidit in terram bonam, et ortum fecit fructum centuplum. Hæc dicens clamabat: Qui habet aures audiendi, audiat. 9. Interrogabant autem eum discipuli ejus, quæ esset hæc parabola. 10. Quibus ipse dixit: Vobis datum est nosse mysterium regni Dei, cæteris autem in parabolis, ut videntes non videant, et audientes non intelligant. 11. Est autem hæc parabola: Semen est verbum Dei. 12. Qui autem secus viam, hi sunt qui audiunt; deinde venit diabolus, et tollit verbum de corde eorum, ne credentes salvi fiant. 13. Nam qui supra petram, qui cum audierint, cum gaudio suscipiunt verbum; et

hi radices non habent, qui ad tempus credunt, et in tempore tentationis recedunt. 14. Quod autem in spinas cecidit, hi sunt qui audierunt, et a sollicitudinibus, et divitiis, et voluptatibus vitæ euntes suffocantur, et non referunt fructum. 15. Quod autem in bonam terram, hi sunt qui in corde bono et optimo audientes verbum retinent, et fructum afferunt in patientia. 16. Nemo autem lucernam accendens, operit eam vase, aut subitus lectum ponit; sed supra candelabrum ponit, ut intrantes videant lumen. 17. Non est enim oculum, quod non manifestetur, nec absconditum, quod non cognoscatur, et in palam veniat. 18. Videte ergo quomodo audiat. Qui enim habet, dabitur illi; et quicumque non habet, etiam quod putat se habere, auferetur ab illo. 19. Venerunt autem ad illum mater et fratres ejus, et non poterant audire eum præ turba. 20. Et nuntiatum est illi: Mater tua et fratres tui stant foris, volentes te videre. 21. Qui respondens, dixit ad eos: Mater mea et fratres mei hi sunt, qui verbum Dei audiunt, et faciunt. 22. Factum est autem in una diebus, et ipse ascendit in naveam, et discipuli ejus, et ait ad illos: Transfreturus trans stagnum. Et ascenderunt. 23. Et navigantibus illis obdormivit, et descendit procella venti in stagnum, et complebantur, et periclitabantur. 24. Accedentes autem suscitaverunt eum, dicentes: Præceptor, perimus. At ille surgens, increpavit ventum et tempestatem aquæ, et cessavit, et facta est tranquillitas. 25. Dixit autem illis: Ubi est fides vestra? Qui timentes, mirati sunt ad invicem, dicentes: Quis putas hic est, quia et ventis et mari imperat, et obediunt ei? 26. Et navigaverunt ad regionem Gerasenorum, quæ est contra Galileam. 27. Et cum egressus esset ad terram, occurrit illi vir quidam, qui habebat dæmonium jam temporibus multis, et vestimento non induebatur, neque in domo manebat, sed in monumentis. 28. Is, ut vidit Jesum, procidit ante illum, et exclamans voce magna, dixit: Quid mihi et tibi est, Jesu Fili Dei altissimi? obsecro te, ne me torqueas. 29. Præcipiebat enim spiritui immundo ut exiret ab homine. Multis enim temporibus arripiebat illum, et vinciebatur catenis et compedibus custoditus, et ruptis vinculis agebatur a dæmonio in deserta. 30. Interrogavit autem illum Jesus, dicens: Quod tibi nomen est? At ille dixit: Legio, quia intraverant dæmonia multa in eum. 31. Et rogabant illum ne imperaret illis ut in abyssum irent. 32. Erat autem ibi grex porcorum multorum pascentium in monte; et rogabant eum ut permitteret eis in illos ingredi. Et permisit illis. 33. Exierunt ergo dæmonia ab homine, et intraverunt in porcos; et impetu abiit grex per præceps in stagnum, et suffocatus est. 34. Quod ut viderunt factum qui pascabant, fugerunt, et nuntiaverunt in civitatem et in villas. 35. Exierunt autem videre quod factum est, et venerunt ad Jesum; et invenerunt hominem sedentem, a quo dæmonia exierant, vestitum, ac sana mente ad pedes ejus, et timerunt. 36. Nuntiaverunt autem illis et qui viderant, quomodo sanus factus esset a legione; 37. et rogaverunt illum omnis multitudo regionis Gerasenorum, ut discederet ab ipsis, quia magno timore tenebantur. Ipse autem ascendens navim, reversus est. 38. Et rogabat illum vir, a quo dæmonia exierant, ut cum eo esset. Dimisit autem eum Jesus, dicens: 39. Redi in domum tuam, et narra quanta tibi fecit Deus. Et abiit per universam civitatem, prædicans quanta illi fecisset Jesus. 40. Factum est autem cum redisset Jesus, excepit illum turba: erant enim omnes expectantes eum. 41. Et ecce venit vir, cui nomen Jairus, et ipse princeps synagogæ erat, et cecidit ad pedes Jesu, rogans eum ut intraret in domum ejus, 42. quia unica filia erat ei fere annorum duodecim, et hæc moriebatur. Et contigit, dum iret, a turbis comprimebatur. 43. Et mulier quædam erat in fluxu sanguinis ab annis duodecim, quæ in medicos erogaverat omnem substantiam suam, nec ab ullo potuit curari: 44. accessit retro, et tetigit fimbriam vestimenti ejus, et confestim stetit fluxus sanguinis ejus. 45. Et ait Jesus: Quis est qui me tetigit? Negantibus autem omnibus, dixit Petrus, et qui cum illo erant:

Præceptor, turbæ te comprimunt, et affligunt, et dieis : Quis me tetigit? 46. Et dixit Jesus. Tetigit me aliquis, nam ego novi virtutem de me exisse. 47. Videns autem mulier, qui non latuit, tremens venit, et prociat ante pedes ejus; et ob quam causam tetigerit eum, indicavit coram omni populo, et quemadmodum confestim sanata sit. 48. At ipse dixit ei: Filia, fides tua salvam te fecit: vade in pace. 49. Adhuc illo loquente, venit quidam ad principem synagogæ, dicens ei: Quia mortua est filia tua, noli vexare illum. 50. Jesus autem, auditus hoc verbo, respondit patri puellæ: Noli timere, crede tantum, et salva erit. 51. Et cum venisset domum, non permisit intrare secum quemquam, nisi Petrum, et Jacobum, et Joannem, et patrem et matrem puellæ. 52. Flebant autem omnes, et plangebant illam. At ille dixit: Nolite flere, non est mortua puella, sed dormit. 53. Et deridebant eum, scientes quod mortua esset. 54. Ipse autem tenens manum ejus clamavit, dicens: Puella, surge. 55. Et reversus est spiritus ejus, et surrexit continuo. Et jussit illi dari manducare. 56. Et stupuerunt parentes ejus, quibus præcepit ne alicui dicerent quod factum erat.

1. ET DUODECIM (Apostoli) CUM ILLO. — Scilicet comitabantur Jesum castella obeuntem et prædicantem.

2. ET MULIERES ALIQUÆ, QUÆ ERANT CURATÆ A SPIRITIBUS MALIGNIS ET INFIRMITATIBUS (id est): MARIA, QUÆ VOCATUR MAGDALENE, DE QUÆ SEPTEM DEMONIA EXIERANT. — Mulieres hic sequelantur Christum, primo, gratitudinis ergo, quod ab eo demonibus et morbis curatæ essent; secundo, securitatis ergo, ne, si a Christo medico suo abierint, rursum a demonibus invaderentur; tertio, pietatis studio, ut ejus conversatione et predicatione in sanctitate proficerent.

MARIA (Hebraice Maria significat amarum mare, scilicet penitentiae, ait Beda), QUÆ VOCATUR MAGDALENE. — A castello Galilæe dicto « Magdalum, » quod situm erat juxta Bethsaidam et Capharnaum, ubi Christus habitabat et docebat, ac demoniacos sanabat. Videatur Magdalena Magdali fuisse domina, vel jure hereditario, vel quod Magdali domino nupsisset; nuptiam enim eam fuisse insinuat S. Augustinus, hom. 23 inler. 30, ubi eam non tantum meretricem, sed et adulteram vocat. Adultera autem non est, nisi quæ habet maritum, eoque relicto alteri adhæret. Rursum Auctor Comment. in S. Marcum, apud S. Hieronymum, cap. xv, 40, Magdalenam vocat viduam; ergo censet eam fuisse conjugatam: sic et Jansenius, Franciscus, Lucas et alii. Alioqui Magdalenam prosapia fuisse Judæam, oriundam e Bethania, æque ac Lazarum et Martham, satis significat Joannes, cap. xii, 1. Audi Adrichomium, in Descriptione Terre Sanctæ, p. 141, n. 66: « Magdalum Mariæ Magdalene castrum, ubi et nata ac sanata est, ejus domum etiamnum ibi videri, ait Bredenbachius, situm est in litore maris Galilæe, et ab Aquilone atque Occidente magnam habet planitiem; vocatum autem Magdalum a turribus et munitionibus, quibus magnificè erat munitum. Unde Hieronymus, epist. 16, ob Mariæ Magdalene sedulitatem ac fidei ardo-

rem, eam « Magdalenem, » hoc est « turritam » recte vocatam asserit. Meminit hujus castri Iosephus scribens Agrippam regem copias misisse, quæ id caperent; cæterum eas obsidere illud non fuisse ausas. »

Magdalena ergo Hebraice, primo, idem est quod turrita, vel turrigera, a radice מגדל magdal, id est turris: fuit enim ipsa proceræ et excelso corpore, et magis animo, juxta illud Cant. iv, 4: « Sicut turris David collum tuum. » Vide ibi dicta. Secundo, Magdalena idem est quod « magna, » ait Origenes, tract. 35 in Math. ; aut « magnificata, » ait Pagninus in Non. Hebr. Quia, inquit Origenes, « secuta fuerat Jesum, et ministraverat ei, et spectaverat mysterium passionis ipsius. » Radix enim מגדל gadal significat esse magnum et magnificum; Magdalena enim mire ad oculum gratiæ exaltata est a Christo. Tertio, Magdalena, ait Pagninus, idem est quod « vexillum insignita, » ait Pagninus, idem est quod « vexillans, » a radice מגדל degheh, id est vexillum per matthesin, sive transpositionem litterarum ג ח ו ת g h i m e l et ד א ל e t h. Magdalena enim erexit vexillum summæ penitentiae, fervoris et dilectionis Christi, æque ac vitæ contemplative, juxta illud Cant. ii, 4: « Ordinavit in me charitatem; » Hebraice מגדל diglo, id est vexillum ejus super me est charitas, id est vexillum caritatis super me erexit; vide dicta ibi. Quarto, Magdalena, ait Pagninus, idem est quod « educata, nutrita, » scilicet verbis Christi tam externis quam internis ad omnem virtutem et sanctimoniam. Radix enim מגדל gadal etiam nutritæ et educatæ significat.

DE QUÆ SEPTEM DEMONIA EXIERANT. — hoc est, septem vitia capitalia Christus expulerat, scilicet superbiam, avaritiam, gulam, luxuriam, iram, invidiam et acediam, ait Beda et Theophylactus hic, ac S. Gregorius, homil. 33. Hoc recte, sed mystice. Nam ad litteram hic veri demones intelliguntur, hi enim sunt spiritus maligni, ut paulo

Mulieres
secuti
et alii

Septem
demonia
exierant

ante dixi; atque hi proprie dicuntur exire, et, ut Marcus ait, eijci. Ita S. Ambrosius, lib. De Sermone, cap. v; Euthymius, Jansenius et alii hic. Videatur ergo Magdalena ob sua scelera a septem demonibus fuisse possessa, ac a Christo inter alios demoniacos ab his liberata, de peccatis suis penituisse, ac venia ab eo impetrata involse et adhesisse, non jam a demone, sed a Deo possessa, factaque templum Spiritus Sancti. Ita Roffensis, lib. De uno Magdalena, Jansenius et alii. « Septem, » præcise, vel « septem, » id est multa; septenarius enim est symbolum multitudinis et universitatis, uti sæpius annotavi.

3. ET JOANNA UXOR CUSE, PROCURATORIS (SYRUS, Arabicus; thesaurarii) HERODIS, ET SUSANNA ET ALIÆ MULIER, QUÆ MINISTRABANT EI DE FACULTATIBUS SUIS. — Erant enim divites et grata Christo liberatori suo, eique devote ejus predicationem et fidem promerere ac propagare satagebant. Sic olim Romæ S. Plautilla, S. Flavia Domitilla, S. Lucia, S. Priscilla, S. Pudenciana, S. Proxedis aliæque nobiles et opulentiæ matronæ aluerunt S. Petrum, S. Paulum, S. Clementem, S. Pium, S. Caium, S. Marcellum aliosque Romanos Pontifices cum suis Presbyteris et Diaconis.

ET SUSANNA. — Illustris fuit hæc matrona a Christo curata, adeoque Christi discipula et nutricia. Hebraice Susanna significat libram; propter odoriferum celestis vitæ candorem, ait Interlinearum, et propter aureum internæ dilectionis ardorem, ait Beda.

Susanna
id est
libra

13. QUI IN CORDE BONO ET OPTIMO. ADHÆRENTES VERBUM DEI RETINENT. — Notat hic Cornelius Læsiense, ut recte audiat verbum Dei requiri primo, locum aptum, cum ait: « In corde bono et optimo; » secundo, modum debitum, cum ait: « Audientes verbum retinent; » tertio, fructum optimum, cum ait: « Fructum afferunt in patientia. » Item « in corde bono, » per fidem illuminantem; « et optimo, » per gratiam operantem, ut ait Lyranus; vel, ut alii, « bono, » per discipline et virtutis exercitium, « et optimo, » per internæ contemplationis et consolationis solatium; vel, ex Alberto, « bono, » id est mundo a peccato, « et optimo, » id est conformato divinæ voluntati. Vel, ut Bonaventura, « bono, » ut in intellectu sit veritas; « et optimo, » ut in affectu sit rectitudo. Vel, ut S. Augustinus, in Psalm. vii, « bono, » per dilectionem proximi et sui ipsius, « et optimo, » per dilectionem Dei super omnia.

Porro, pro « bono et optimo, » Græce est κατὰ ἀγαθὴν ἠθῶν, id est honesto et bono, scilicet per excellentiam, hoc est optimo et honestissimo: nam copula et continet gradationem et auxesim, q. d. Qui verbum Dei retinet in corde honesto et bono, imo honestissimo et optimo, hi fructum referunt pro quantitate honestatis et bonitatis, ut si cor bonum sit, bonum referat fructum; si melius, majorem et meliorem; si optimum,

maximum et optimum, scilicet trigesimum, sexagesimum et centesimum, ut habet Mattheus, cap. xiii. Quare non necessario « bono et optimo » ad diversas personas referendum est, ut vult Toletus, quasi alii sint corde bono, alii optimo; quilibet enim fidelis crescens in virtute, potest et debet primum bono, deinde meliorem, ac demum optimo corde verbum Dei excipere, itaque optimum fructum producere, idque innuit « bono et optimo. » Græca enim bono et optimo nequunt, ut dixi; ac Syrus, qui vertit, in corde humili et bono; alii, in corde pulchro et bono.

IN PATIENTIA. — Græce ἐν τρυφῇ, id est sustinentia et tolerantia, scilicet laborem, afflictionem et dolorem in arando, seminando, occando, sarriendo, etc., ac ipsam messem longaniami patientiæ expectando.

26. ET NAVIGAVERUNT (navigando pervenerunt. Ita Syrus. Unde manuscriptorum codices legunt, « navigaverunt ») AD REGIONEM GERASENORUM, ET CONTRA GALILEAM. — « Gerasenorum, » Græce est, Gadarenorum; Græcus in Matthæo habet Gerasenorum. Unde putant nonnulli hunc unum eundemque esse locum, ita variè appellatum, adeoque trinomium. Verum ex S. Hieronymo, in Locis Hebr., Josepho et aliis ostendit Adrichomius, in Descriptione Terre Sanctæ, « Gadaram » alium esse a « Geræa, » vel « Geræsa. » Erant enim hæc duæ urbes distinctæ, sed ab utralibet tota regio dicta est « Gadarenorum, » aut « Gerasenorum » sive « gerasenorum. » Noster Interpres ubique vertit, « Gerasenorum, » quia hoc nomen erat notius.

27. ET CUM EGRESSUS ESSET AD TERRAM, OCCURRIT ILLI VIR QUIDAM QUI HABERAT DEMONIUM JAM TEMPORIBUS MULTIS, ET VESTIMENTO NON INDUERATUR, NEQUE IN DOMO MANEBAT, SED IN MONUMENTIS. — « Vir: » Mattheus ait fuisse duos, sed hic unus erat nobilior et truculentior; possidebatur enim a legione demonum. Unde cum solum nominant Lucas et Marcus.

SED IN MONUMENTIS. — Nota primo, Judæos sua sepulcra non habuisse in civitate, ne ex eorum contactu contaminarentur et irregularitatem legalem, qua templo arebantur, contraherent; sed extra civitatem in agris et montibus, ut ante dixi. Erant autem sepulcra eorum alta et lata quasi camerae, ut multi simula in his sepeliri, quin et vivi illud ingredi, et defunctorum suorum corpora inferre possent, ut patet ex sepulcro Christi, Saræ, Abraham et aliorum. Sic ergo demoniacus hic habitabat in sepulchris, quia eo a demonibus agebatur. Querens cur? Respondeo primo, ut demones ibidem in ipsum majorem sevitiàm exercerent, et horrorem transeuntibus incontinent, uti faciunt in lycanthropis, id est in hominibus quos in lupos transformant. Franci loup-garous vocant. Et forte hic demoniacus fuit « lycanthropos, » vel illi similis: ille enim est sevisissimus et instar lupi noctu domo egredi-

Cum
ergo
da-

tar, grassatur in pecudes et homines, omnesque necat et vorat, ac solitudines et mortuorum sepulchra, horridasque speluncas locatur, in hisque se abscondit, ac saepe ritu leporum ululat, uti docet Felnelius, Paulus Aegineta et alii quos citat et sequitur Guilielmus Eder, lib. *De Egyptis Evangelicis*, cap. v et xi, ubi ostendit demoniacum hunc fuisse lycanthropum, ac laborasse melancholia et mania lupina, quae a medicis lycanthropia dicitur, qua correpti imaginantur se esse lupos, ac ut lupi ululant et saeviunt in obvios pugnis, dentibus et calcibus, « ita ut non possent transire per viam illam, » ait Mathuræ, quin protinus ab eis invaderetur et lanietur. Ubi adverte demonem maxime invadere melancholicos eorumque melancholia abuti, ut eos agant in moestitiam et desperationem, vel in iram, rabiem et furorem.

Secundo, quia demon spurcissimus et fetidissimus, spurcissima et fetidissima assumit corpora, ac similia incolit loca, puta sepulchra plebæ ossibus et cadaveribus. Unde et sagæ sub palibulis suos cum demonibus conventus et choreas agere solent. Vide Delrium, in *Magis*. Tertio, ut significetur demones delectari hominum morte, ac inter mortuos, puta damnatos in gehenna, versari. Addunt quarto, Chrysostomus, Euthymius et Theophylactus, eum id fecisse, ut hominibus persuaderet hominum mortuorum animas in demones commutari, qui proinde corporibus sepultis in sepulchro assident. Unde demoniaci, ait Chrysostomus subdixit clamant: anima Petri, vel Pauli, vel Joannis ego sum.

28. Is, ut vidit Jesum, procidit ante illum, et exclamans voce magna, dixit: Quid tibi et tibi est, Jesu fili dei altissimi? obsecro te ne me torqueas. — Addit Marcus, cap. v, 6: « Videns autem Jesum a longe, cucurrit, et oravit eum, » scilicet flexo genu eum adorans. Quæres, cur id fecit demon? Respondeo: quia sentiebat præsentia Christi efficaciam, adeoque a Christo compulsus est ad eum accurrere eumque adorare; metuebat enim quod, si non occurreret Christo eumque adorare, gravius ab eo puniretur. Compulsi ergo eum Christus id facere, ut hac ratione miraculo a se patrandò, puta curationi demoniaci, lætetur occasio; hac enim de causa Christus illic iter suum dirigebat, et juxta hæc sepulchra transibat, ut demoniacum adeo ferocem sanaret.

Fili dei altissimi. — Hinc videtur quod demon, qui in trina tentatione Christi, eum non agnoverat, nunc post tot tantaque miracula, ex his agnovit eum esse Messiam dei Filium, sed ita ut, excecante enim superbia et odio Christi, hesitaret et egre crederet Filium Dei ad carnem humanam se humiliasse, multo minus crederet per ejus crucem et mortem redimendum genus humanum, quia, ut ait D. Thomas, multis modis a Deo impediatur, ne id rescisceret. Vide dicta

De demoniaco hunc fuisse lycanthropum, ac laborasse melancholia et mania lupina, quae a medicis lycanthropia dicitur, qua correpti imaginantur se esse lupos, ac ut lupi ululant et saeviunt in obvios pugnis, dentibus et calcibus, « ita ut non possent transire per viam illam, » ait Mathuræ, quin protinus ab eis invaderetur et lanietur.

Marci iv, 11. « Ne me torqueas, » ne me ab nomine hoc expellas, et in infernum releges, ibique religes. Vide dicta Matth. xii, 31.

29. Praecipit enim spiritui immundo, ut exiret ab homine. Multis enim temporibus arripit illuc, et vinciebatur catenis et compediibus custoditus, et ruptis vinculis agebatur a demonio in deserta. — Ecce hæc omnia suadent eum fuisse lycanthropum, ut dixi vers. 27. Ex hoc et similibus locis liquet multos demones non esse in inferno, sed versari in hoc aere, terra, aqua, montibus, cavernis, silvis, desertis (ubi olim ipsi se Fatmos et Satyros vocabant; Isaias, cap. xiii, 21, et cap. xxxiv, 14, pilosos vocat), idque usque ad diem iudicii, permittente Deo, ut homines tentent. Ita S. Athanasius, in Vita S. Antonii; et S. Augustinus, lib. xi *De Civit. Dei*, cap. xxxiii. Unde pia est Ecclesie consuetudo, ut fideles in cœmeteriis et locis sacris ab Episcopo benedictis sepeliantur, ut scilicet per benedictionem hæc ab illis locis arceantur demones, utque ibidem fideles Deum pro ibidem sepultis optent. Hac ratione abiguntur demonum larvae et spectra, uti mihi occurrunt. Attenit in *Magis* viri graves et experti. Cum enim vespero obirem cœmeterium, vidi in eo multas accensas ardere candelas, ac per plures ibidem orantes. Causam seiscitatus, auctivi solere ibi nocturnas apparere larvas, sed post usum luminum ac precum profumatis, illas evanuisse.

30. Interrogavit autem illum Jesus, dicens: Quod tibi nomen est? — « Illud, » scilicet unum demonem, primum, qui in emergence nomine ceterorum loquebatur. Voluit Christus ut is nomen suum proderet, ut ex eo nomine multitudo demonum, indeque vis et potestas Christi eos ejicientis, patesceret.

At ille dixit: Legio. — Legio sex millia continet, ac tot precise fuisse in hoc homine demones censet S. Ambrosius: « Non uno demonio, inquit, sed totius legionis laborabat incursum. » Simplificus Euthymius, Victor et Toletus censent eum vocasse se « Legionem, » non precise, sed in confuso, quod essent multi; unde subdit: « Quia intæverat demonia multa in eum. » Addit Gregorius Nyssenus: Demones, inquit, imitantes legiones angelicas, dicunt se Legionem, imo imitantes et amulantes Deum ipsum, qui vocatur Dominus Sabaoth, id est exercituum et legionum angelicarum. Lucifer enim est simia Dei.

Disce hic quanta sit multitudo et malignitas demonum, ut unum hominem obsideat eorum legio. Sic in Vita S. Dominici novissime aucta legitur hominem quendam impii contractucento Rosario, ejusque quinquem mysteriis, ubi ubique prædicabat S. Dominicus, correptum et possessum fuisse a quindecim millibus demonum, quos omnes suis precibus et exorcismis multum diuque laborans expulsi S. Do-

Ver. 28.

Non esse in inferno, sed versari in hoc aere, terra, aqua, montibus, cavernis, silvis, desertis.

S. Illustratio demoniaci hunc fuisse lycanthropum, ac laborasse melancholia et mania lupina, quae a medicis lycanthropia dicitur, qua correpti imaginantur se esse lupos, ac ut lupi ululant et saeviunt in obvios pugnis, dentibus et calcibus, « ita ut non possent transire per viam illam, » ait Mathuræ, quin protinus ab eis invaderetur et lanietur.

Demonum in cœmeteriis et locis sacris ab Episcopo benedictis sepeliantur, ut scilicet per benedictionem hæc ab illis locis arceantur demones, utque ibidem fideles Deum pro ibidem sepultis optent.

Ver. 30.

Ver. 31.

Ver. 32.

Quæres, cur id fecit demon? Respondeo: quia sentiebat præsentia Christi efficaciam, adeoque a Christo compulsus est ad eum accurrere eumque adorare; metuebat enim quod, si non occurreret Christo eumque adorare, gravius ab eo puniretur.

mius. (quocirca cum innumeris undique demonibus cingatur, standum nobis est jugiter in acie, ut vigilemus, oremus, pugnemus et de his triumphemus, uti fecit Antonius, qui dicebat, facile vinci omnes demonum insultus per Christi crucem, invocationem, lætiam spirituales. Quare qui Deo perfecte servire destinat, cogitet se legionem demonum non unam, sed plures, imo Luciferum cum toto inferno omnibusque ejus incolis ad duellum et singulare certamen provocasse, juxta illud Apostoli, *Ephes. vi, 12*: « Non est nobis colloctatio adversus carnem et sanguinem, sed adversus principes et potestates, adversus mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritualia nequitiae (contra spirituales nebulones) in coelestibus. »

Christum imitatus S. Hilarion, Orionum virum primum a legione demonum obsessum liberavit: cum enim obsessus furens S. Hilarionem invaderet, et in sublime levaret, omnibus trepidantibus, « Sanctus arridens: Sinite, inquit, et mihi meum palestria dimittite. Ac sic reflexa super humeros manu caput ejus tetigit, apprehensoque crine ante pedes adduxit, stringens e regione ambas manus ejus; et plantas utroque calcans pede simulque ingeminans: Torquere, ait, demonum turba, torquere. Cumque ille ejularet, et reflexa cervice terram vertice tangeret: Domine, inquit, Jesu, solve miserum, solve captivum: ex uno hominis ore diversæ voces, et quasi confusus populi clamor audiebatur. Curatus ilaque et hic, non post multum temporis cum uxore et liberis venit ad monasterium plurimum, quasi gratiam redditurus, dona afferens. »

31. Et rogabat illum, ne imperaret illis ut in abyssum (in infernum, qui dicitur abyssus, quia profundissimus est, utpote in centro terræ) irent. — Licet enim demones etiam dum in terra vagantur, urantur igne inferni, tamen aliqua eis recreatio est, quod non sint reclusi in carcere inferni; sed per terram vagari, ac homines tentare sinantur, ut eos secum ad infernum trahant: ardent enim odio Dei et invidia hominum, ne sedes suas in celis, ex quibus ipsi per superbiam exciderunt, occupent. Apposite ex Maximo Emmanuel Sa: Unicuique peccato, ait, Deus consonam penam statuit: gehennam, ob carnis incendium: stridor dentium, ob risum lascivum; sitim, ob voracitatem et crapulam; vermem, ob malignum cor; caliginem, ob ignorantiam et fallaciam; abyssum, ob superbiam: itaque demonibus ut superbis, abyssus deputatur.

32. Erat autem ibi grex porcorum multorum (ad duo millia, ut habet Marcus) pascentium in monte, — et circa montem, ut ait Marcus. Quæres, unde hi porci? nam Judæi porcis vesci non poterant, utpote ex lege immundis. Respondeo: Gadara, ubi hæc egit Christus, erat quedam Judæorum, vel potius Galileorum civitas, sed læmen a Cesare data fuerat ad habitandum Syris

et Gentilibus, qui porcos alere poterant. Ita Josephus, lib. xvii *Antiq. xiii*, et lib. ii *Bellii iv*. Adde, Judæos non quidem comedere, sed alere potuisse porcos ad alios usus, v. g. ut eos Gentilibus venderent, ut his Romanos milites pascerent, ut larido ad ungendos cursus urerent.

ET ROGABAT EUM, UT PERMITTERET EIS IN ILLOS INGREDI. — Petierunt hoc demones a Christo, primo, ut, cum hominibus nocere non possent in seipsis, utpote ex quibus eos ejiciebat Christus, eisdem saltem nocerent in suis animalibus, puta porcis. Secundo, ut hæc ratione Christo odium vel displicentiam incolarum crearent, quod et evenit. Ita Euthymius. Tertio, quia immundi spiritus amant immunda, et sunt hirci et porci. Ita Cyrillus. Unde diabolus sarcis apparat et ab eis adoratur in forma hirci. Ex hac deprecatione demonum eorum infirmitatem colligit S. Antonius apud S. Athanasium: « Nam quomodo, inquit, qui porcorum expant merces, imaginem Dei hominem, et tam charum conditoris animal suo valebant jure pervertere? Magna, dilectissimi, adversum demones arma sunt, vita sincera et internera ad Deum fides. Credito mihi experto, pertimescit Satanas recte viventium vigiliam, orationem, jejunium, mansuetudinem, voluntariam pauperiam, vanæ gloriæ contemptum, humilitatem, misericordiam, inæ dominatum, et precipue purum cor erga Christi amorem. Novit deterrimus coluber ex precepto Domini sui justorum se jacere vestigiis, qui ait: Ecce dedi vobis potestatem calcandi super serpentes et scorpiones, et super omnem virtutem inimici. »

ET PERMISIT ILLIS. — Quæres, cur id Christus permisit demonibus. Respondeo: Primo, ut ostenderet se demonibus dominari eosque sine sua licentia nihil posse, ne quidem in porcos, multo minus in homines. Unde eos contemnendos esse velut invalidos, dicebat S. Antonius. Secundo, ut patet quantà esset demonum copia, vis et malitia, et consequenter quanta esset Christi eos expellentis vis et gloria. Ita S. Chrysostomus, Theophylactus, Euthymius. Tertio, ut Sadducæorum, qui negabant demones esse, Act. xiii, 8, errorem hoc facto convinceret et confutaret. Ita Hilarion, in *Math. vii*. Addit Rupertus, Gadarenos fuisse Judæos, ac contra legem aluisse porcos, ac idcirco a Christo hic eorum suffocatione et perditione fuisse punitos. Sed hoc paulo ante rejecti.

Mystice: id fecit Christus, ut daret tyrum in quo viderent homines, qui porcorum more in cœno voluptatum carnalium volutarent, se simili modo in abyssum gehennæ fore precipitandos. Rursum, ut doceret parvi faciendum esse porcorum et opum jacturam, præ hominis et animæ jactura. Ut enim hominem a demonibus liberaret, permisit eos ire in porcos. Denique ut indicaret quales essent Gerasenorum anime, scilicet immunde et fœdæ, ideoque con-

Christus permisit demonibus, ut irrita in porcos.

tra demonum habitacula, utque inueneret eos facile a demonibus occupari, qui porcorum more vivunt.

33. EXIERUNT ERGO DEMONIA AB HOMINE, ET INTRAVERUNT IN PORCOS, ET IMPETU (demonum impellentium) ABIT GREX PER PRÆCEPTA IN STAGNUM (Genesareth, quod alio nomine mare Tiberiadis vel Galilee dicitur), ET SUFFOCATUS EST. — Demones ergo precipitarunt porcos in mare, ibique eos suffocavit: locum in quo id contigit, suo tempore ostendi solitum scribit S. Hieronymus in *Lociis Hebraicis*. Modum explicat Syrus, dum *Matth. VIII*, verit, et totus grex ille recta contendit sursum in rupem, et corruerunt in mare. Demones ergo porcos impulerunt in cacumen rupis, sive montis, juxta quem pascebantur, indeque magno impetu eos in subjectum mare precipitarunt, ut ait hic Lucas.

Hic simile est quod narrat S. Gregorius, lib. III *Dialog.*, cap. XXI. Sanctimonialiam quamdam, cum demonem ejiceret ex eugemeno, permisit ei intrare in porcum. Dicebat enim demon, ait Gregorius: « Si de isto exeo, in quem intrabo? casu autem juxta porcus parvulus pascebatur. Tunc sanctimonialis femina præcepit dicens: Exi ab eo, et in hunc porcum ingrederere. Qui statim de homine exiit, porcum quem jussus fuerat, invasit, occidit et recessit. Petrus. Velim nosse si saltem porcum concedere spiritui immundo debuit? GREGORIUS. Proposita regula nostræ actioni sunt facta veritatis. Ipsi enim redemptori nostro a Legionem quæ hominem tenebat, dictum est: Si ejicis nos, mitte nos in gregem porcorum. Qui hunc et ab homine expulit, et in porcos ire, eosque in abyssum mittere concessit. Ex qua re etiam hoc colligitur, quod absque concessione omnipotentis Dei nullam malignus spiritus contra hominem potestatem habeat, qui in porcos intrare non potuit nisi permissus. »

34. QUOD UT VIDERUNT FACTUM QUI PASCEBANT, FUGERUNT (ne cum porcis perirent, ait Titus), ET SUNTIAYERUNT IN CIVITATEM, ET IN VILLAS, — heris ad quos spectabant porci in mari mersi, ne heri eos ab ipsis pastoribus exigerent, quasi eorum culpa perissent, sed ut a Christo, qui eos demonibus tradiderat, eos reposerent.

35. EXIERUNT AUTEM (incola civitatis et villarum, quibus porcorum mersionem nuntiarent pastores) VIDERE QUOD FACTUM EST, ET VENERUNT AD JESUM. — Prius ergo ipsum damnatum porcorum cognoscere voluerunt, ac viderunt in mari fluitantia porcorum examina et cadavera: quo viso « venerunt ad Jesum, » ut viderent auctorem mersionis porcorum, item hominem, a quo demones exierant in porcos. Damni enim magnitudo, modum quo contigerat, curiose eos scrutari coegit, ut aspicerent num qua ratione damno aliqua ex parte mederi possent.

ET INVENERUNT HOMINEM SEDENTEM, A QUO DEMONIA EXIERANT, VESTITUM, AC SANA MENTE AD PE-

DES EJUS. — Verisimile est hominem, mox ut liberatus fuit a Legionem, ad Christi pedes genibus flexis accidisse eique ingentes egisse gratias, sed a Christo jussu sedere, locum sessionis ad pedes Christi ex humilitate et reverentia Christi sibi delegisse.

ET TIMUERUNT, — ne Christus eos ob porcorum facturum male in eum affectos et murmurentes, pejus mulcicaret, ac forte eosdem demones in ipsos immitteret.

36. NUNTIAYERUNT AUTEM ILLIS ET QUI VIDERANT, Ver. II. QUOMODO SANUS FACTUS ESSET A LEGIONE.

37. ET ROGAVERUNT ILLUM OMNIS MULTITUDO Matth. Ver. II. « tota civitas » REGIONIS GERASENORUM, UT DISCERET AB IPSIS: QUIA MAGNO TIMORE TENEbantur. — Ne Christus eis majores clades inferret. Non ergo ex humilitate id fecerunt, quod se presentia Christi indignos estimarent, uti opinatur S. Hieronymus in *Matth. VIII*, sed ex diffidentia et timore, ne Christi presentia majora eis damna infligeret: videbant enim Jesum Gentem Judæam, virum esse sanctum, potentem et divinum: se vero esse Gentiles a Judæis alienos: quare metuebant ne eos ob diversam religionem et ob peccata præterita gravius castigaret; uti metuebat vidua Sarpolana, quæ mortuo filio dicebat Eliæ quem hospitio susceperat: « Quid mihi et tibi, vir Dei? ingressus es ad me ut rememoraretur iniquitates mee, et interficeres filium meum, » ill *Reg. XVII*, 18. Quare non ex odio, sed ex religione et religioso timore rogarunt Jesum ut ab eorum regione discederet: opinantur enim peccatores, viros sanctos sibi esse damno et vindictæ, quod putant improbitatem non posse eum probitate et sanctitate commorari, sed ab ea castigari et perimi ob Sanctorum zelum quo peccata et peccatores persequuntur.

JESUS AUTEM ASCENDENS NAVIM, REVERSUS EST — ex Gadara, ubi demoniacum curavit in Galileam, unde venerat, transfretando et trajiciendo rursus mare Galilee, ac rediit Capharnaum, ut patet *Matth. IX*, 1. Noluim enim Gadarenis invitis se suamque doctrinam exhibere et obtrudere.

38. ET ROGABAT ILLUM VIR, A QUO DEMONIA EXIERANT, UT CUM EO ESSET. — Jucundum enim erat et cum Christo versari, upote a quo tantum beneficium receperat et plura sperabat.

DIMITTIT (Græce ἀπέβηκε, obloquitur) AUTEM EUM JESUS, DICENS:

REDI IN DOMUM TUAM, ET NARRA QUANTA TIBI FECIT DEUS — per me, ut inde agnosceret me esse Messiam, ac in me credant et salventur, ideoque deponant amaritudinem quam erga me conceperunt ob submersionem porcorum.

ET ABIT PER UNIVERSAM CIVITATEM (imo per totam Decapolim, ut ait Marcus, cap. v, 20) PRÆDICANS QUANTA ILLI FECISSET JESUS. — Civitas hæc vicina erat Gadare: juxta iam enim demoniacus hic degebat in monumentis, ibique a Jesu curatus erat, et a legionem demonum liberatus. Quare

verisimile est in ea præter Judæos fuisse multos Gentiles et infideles: eis ergo fidem in Christum predicavit, ut in eum quasi Deum Deique Filium crederent. Ita S. Ambrosius hic, et S. Chrysostomus, hom. 29 in *Matth.*

Mysticam causam dat S. Gregorius, lib. VI *Moral.*, cap. XVII, in fine, scilicet Christum hic velle docere, activam vitam præmittendam esse contemplativæ: « Cum enim, inquit, quamlibet

parum de divina cogitatione percipimus, redire ad humana jam nolumus, et proximorum necessitatibus onerari recusamus: quietem contemplationis quaerimus, nihilque aliud nisi hoc, quod sine labore reficit animum, amamus. Sed sanatos nos veritas ad domum mittit, narrare que nobiscum acta sunt præcipit, ut videlicet mens prius desudet in opere, et postmodum refici debeat per contemplationem. »

CAPUT NONUM

SYNOPSIS CAPITIS.

Primo, Christus mittit Apostolos ad prædicandum regnum Dei. Secundo, vers. 10, secedit in desertum Bethsaida, ibique quinque panibus pascit quinque millia virorum. Tertio, vers. 18, rogat Apostolos quid de se dicant homines, et quid dicant ipsi. Respondet Petrus: Tu es Christus. Quarto, vers. 22, prædicit suam mortem et crucem, omnesque ad crucem tollendam hortatur. Quinto, vers. 27, in monte transfiguratur, et cum Eliæ ac Mose colloquitur. Sexto, vers. 38, sanat demoniacum spumantem et stridentem. Septimo, vers. 47, discipulis inter se contententibus, quis eorum esset major? respondet majorem esse, qui se facit minorem. Octavo, vers. 52, in Jacoco et Joanne spirum vindictæ in Samaritanos, Christum non recipientes, castigat. Nono, vers. 57, tres se sequi volentes rejicit.

Hæc omnia audivimus in Mattheo locis ad marginem Bibliorum annotatis, ubi ea explicavit, excepta octava parte de spiritu vindictæ, quam vers. 53 explicabo, ac exceptis vers. 49 et 50, quos explicavi Marci XII, 38 et seqq.

1. Convocatis autem duodecim Apostolis, dedit illis virtutem et potestatem super omnia demonia, et ad languores curarent. 2. Et misit illos prædicare regnum Dei, et sanare infirmos. 3. Et ait ad illos: Nihil tuleritis in via, neque virgam, neque peram, neque panem, neque pecuniam, neque duas tunicas habeatis. 4. Et in quacumque domum intraveritis, ibi manete, et inde ne exeatis. 5. Et quicumque non receperit vos, exeuntes de civitate illa, etiam pulverem pedum vestrorum excutite in testimonium supra illos. 6. Egressi autem circumibant per castella, evangelizantes et curantes ubique. 7. Audivit autem Herodes tetrarcha omnia quæ fiebant ab eo, et hæsitabat eo quod diceretur 8. à quibusdam: Quia Joannes surrexit a mortuis; a quibusdam vero: Quia Elias apparuit; ab aliis autem: Quia propheta unus de antiquis surrexit. 9. Et ait Herodes: Joannem ego decollavi: quis est autem iste, de quo ego talia audio? Et quærebat videre eum. 10. Et reversi Apostoli, narraverunt illi quacumque fecerunt; et assumptis illis secessit seorsum in locum desertum, qui est Bethsaida. 11. Quod cum cognovissent turbæ, secute sunt illum; et exceptit eos, et loquebatur illis de regno Dei, et eos qui cura indigebant, sanabat. 12. Dies autem coperat declinare. Et accedentes duodecim dixerunt illi: Dimitte turbas, ut euntes in castella villasque quæ circa sunt, divertant et inveniant escas, quia hic in loco deserto sumus. 13. Ait autem ad illos: Vos date illis manducare. At illi dixerunt: Non sunt nobis plus quam quinque panes, et duo pisces; nisi forte nos eamus et emanus in omnem hanc turbam escas. 14. Erant autem fere viri quinque millia. Ait autem ad discipulos suos: Facite illos discumbere per convivia quinquagenos. 15. Et ita fecerunt. Et discumbere fecerunt omnes. 16. Acceptis autem quinque panibus et duobus piscibus, respexit in cælum, et benedixit illis; et fregit, et distribuit discipulis suis, ut ponerent ante turbas. 17. Et manducaverunt omnes, et saturati sunt. Et sublatum est quod superfluit

illis, fragmentorum cophini duodecim. 18. Et factum est, cum solus esset orans, erant cum illo et discipuli; et interrogavit illos, dicens: Quem me dicunt esse turbæ? 19. At illi responderunt, et dixerunt: Joannem Baptistam, alii autem Eliam, alii vero quia unus propheta de prioribus surrexit. 20. Dixit autem illis: Vos autem quem me esse dicitis? Respondens Simon Petrus dixit: Christum Dei. 21. At ille increpans illos, præcepit ne cui dicerent hoc, 22. dicens: Quia oportet Filium hominis multa pati, et reprobari a senioribus et principibus sacerdotum et Scribis, et occidi, et tertia die resurgere. 23. Dicebat autem ad omnes: Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, et tollat crucem suam quotidie, et sequatur me. 24. Qui enim voluerit animam suam salvam facere, perdet illam; nam qui perdidit animam suam propter me, salvam faciet illam. 25. Quid enim proficit homo, si lucretur universum mundum, se autem ipsum perdat, et detrimentum sui faciat? 26. Nam qui me erubuerit et meos sermones, hunc Filius hominis erubescet cum venerit in majestate sua, et Patris, et sanctorum Angelorum. 27. Dico autem vobis vere, sunt aliqui hic stantes qui non gustabunt mortem donec videant regnum Dei. 28. Factum est autem post hæc verba fere dies octo, et assumpsit Petrum, et Jacobum, et Joannem, et ascendit in montem ut oraret. 29. Et facta est, dum oraret, species vultus ejus altera; et vestitus ejus albus et refulgens. 30. Et ecce duo viri loquebantur cum illo. Erant autem Moyses et Elias. 31. visi in majestate; et dicebant excessum ejus, quem completurus erat in Jerusalem. 32. Petrus vero, et qui cum illo erant, gravati erant somno. Et evigilantes viderunt majestatem ejus, et duos viros, qui stabant cum illo. 33. Et factum est cum discederent ab illo, ait Petrus ad Jesum: Præceptor, bonum est nos hic esse; et faciamus tria tabernacula, unum tibi, et unum Moysi, et unum Eliæ: nesciens quid diceret. 34. Hæc autem illo loquente, facta est nubes, et obumbravit eos; et timuerunt, intrañibus illis in nubem. 35. Et vox facta est de nube, dicens: Hic est Filius meus dilectus, ipsum audite. 36. Et dum fieret vox, inventus est Jesus solus. Et ipsi tacuerunt, et nemini dixerunt in illis diebus quidquam ex his quæ viderant. 37. Factum est autem in sequenti die, descendentibus illis de monte, occurrit illis turba multa. 38. Et ecce vir de turba exclamavit, dicens: Magister, obsecro te, respice in filium meum, quia unicus est mihi; 39. et ecce spiritus apprehendit eum, et subito clamat, et elidit, et dissipat eum cum spuma, et vix discedit dilanians eum. 40. Et rogavi discipulos tuos, ut ejicerent illum, et non potuerunt. 41. Respondens autem Jesus, dixit: O generatio infidelis et perversa, usquequo ero apud vos, et patiar vos? Adhuc huc filium tuum. 42. Et cum accederet, elisit illum dæmonium, et dissipavit. 43. Et increpavit Jesus spiritum immundum, et sanavit puerum, et reddidit illum patri ejus. 44. Stupor autem omnes in magnitudinæ Dei; omnibusque mirantibus in omnibus quæ faciebat, dixit ad discipulos suos: Ponite vos in cordibus vestris sermones istos: Filius enim hominis futurus est ut tradatur in manus hominum. 45. At illi ignorabant verbum istud, et erat velatum ante eos ut non sentirent illud; et timebant enim interrogare de hoc verbo. 46. Intravit autem cogitatio in eos, quis eorum major esset. 47. At Jesus videns cogitationes cordis illorum, apprehendit puerum, et statuit illum secus se, 47. et ait illis: Quicumque susceperit puerum istum in nomine meo, me recipit; et quicumque me receperit, recipit eum qui me misit. Nam qui minor est inter vos omnes, hic major est. 49. Respondens autem Joannes, dixit: Præceptor, vidimus quemdam in nomine tuo ejicientem dæmonia, et prohibuimus eum; quia non sequitur nobiscum. 50. Et ait ad illum Jesus: Nolite prohibere; qui enim non est adversum vos, pro vobis est. 51. Factum est autem, dum complerentur dies assumptionis ejus, et ipse faciem suam firmavit ut iret in Jerusalem. 52. Et misit nuntios ante conspectum suum; et euntes intraverunt in civitatem Samaritanorum, ut pararent illi. 33. Et non recepe-

runt eum, quia facies ejus erat euntis in Jerusalem. 54. Cum vidissent autem discipuli ejus Jacobus et Joannes, dixerunt: Domine, vis dicimus ut ignis descendat de caelo, et consumat illos? 55. Et conversus increpavit illos, dicens: Nescitis cujus spiritus estis. 56. Filius hominis non venit animas perdere, sed salvare. *¶* Abierunt in aëre castellum. 57. Factum est autem, ambulantibus illis in via, dixit quidam ad illum: Sequar te quocumque ieris. 58. Dixit illi Jesus: Vulpes foveas habent, et volucres cœli nidus; Filius autem hominis non habet ubi caput reclinet. 59. Ait autem ad alterum: Sequere me. Ille autem dixit: Domine, permittite mihi primum ire, et sepelire patrem meum. 60. Dixitque ei Jesus: Sine ut mortui sepeliant mortuos suos; tu autem vade, et annuntia regnum Dei. 61. Et ait alter: Sequar te, Domine, sed permittite mihi primum renuntiare his quæ domi sunt. 62. Ait ad illum Jesus: Nemo mittens manum suam ad aratrum, et respiciens retro, aptus est regno Dei.

8. QUIA (quod) PROPHETA UNUS DE ANTIQVIS (unus antiquorum) SURREXIT. — Uti surget Henoch et Elias sub finem mundi, ut resistent Antichristo. Quin et S. Petrum, primum Episcopum Braccensem et martyrem, fuisse filium Uriæ prophete, qui occisus est a Joakim, rege Judæ, tempore Jeremiæ prophete, ut ipse ait, cap. xxvi, 20; filium enim hunc ante sexcentos annos vltâ functum, suscitatum fuisse a S. Jacobo Apostolo, ac Braccarum ordinatum Episcopum, docet S. Athanasius, Cesaraugustanus Episcopus, et alii quos citat Bivarivus in *L. Dextra Chronicon*, ad annum Christi 37, n. 2.

Ver. 14. 14. DISCUBERE PER CONVIVIA. — Græce *συνεισέναι*, id est per discubitus, per contubernia, per cœtus et ordines, ut vertit Syrus.

Ver. 26. 26. NAI QUI ME ERUBUERIT ET MEOS SERMONES, HUNC FILIUS HOMINIS ERUBESCET, CUM VENERIT IN MAJESTATE (Græce *ἐν δόξῃ*, id est in gloria) SUA, ET PATRIS, ET SANCTORUM ANGELORUM. — Scilicet in die judicii, cum in valle Josaphat sedebit iudex, et coram omnibus angelis et hominibus omnes judicabit, ac quemque pro meritis cœlo vel gehenne addicet.

QUI ME ERUBUERIT, — ut pudore aut metui regum, principum, tyrannorum, vel parentum et amicorum meam fidem neget, vel me confiteri non audeat, aut meis legibus obedire venerat, quasi cum pudet humilitatis, crucis et crucifixi Christi; hunc vicissim Christus erubescet, id est quasi vilem negligit et despiciet (est Metalepsis: qui enim aliquem erubescit ipsum negligit) Christus; cum venerit in majestate et gloria sua, quam per humilitatem crucis promeruit. CRUX enim Christi multis visa fuit contemptibilis et probrosa, atque a Deo Gentilibus visa est esse stultitia, Judæis vero scandalum, ut ait Paulus, I Cor. 1, 2. Unde multi vel pudore, vel timore, non ausi sunt eam profiteri, multo minus predicare, quibus se opponens Paulus, Rom. 1, 16, audacter, a Non erubescio Evangelium, inquit, virtus omnia Dei est in salutem omni credenti, Judæo primum et Græco. »

Sic Martyrius monachus Christum specie peregrini leprosi de via lassus sibi apparentem, in humeros sustulit et usque ad monasterium portavit, sed ita ut pondus non sentiret, quia portante se portabat. Ibi ergo se illi Christus in sua specie ostendens et ascendens in cœlum, dixit: « Martyri, tu me non erubisti super terram, ego te non erubescam super cœlos. » Ita refert S. Gregorius, hom. 39 in *Evang.* Idem S. Gregorius, hom. 32, explicans hunc Lucæ locum: « Est, inquit, ubi se quisque interroget, ut in confessione Christi se veraciter probeet, si non jam nomen ejus erubescit, si plena virtute mentis humanam pulverem subdidit. Certo enim persecutio temporis erubescere poterant fideles substantias nudari, de dignitatibus dejici, verberibus affligi: pacis autem tempore, quia hæc a nostris persecutionibus desunt, est aliud ubi ostendamus nobis. Veremur sepe a proximis despici, dedignantur injurias verbi tolerare; sed contingat jurgium fortasse cum proximo, erubescimus priores satisfacere. Cor quippe carnale, dum hujus vite gloriam querit, humilitatem respuit. » Et inferius remedium huic pudori assignans: « Erubescat, inquit, humana superbia, confundatur quisque, si non satisfaciatur prior proximo, quando post culpam nostram, ut ei reconciliari debeamus, et ipse qui offensus est, legatis interventibus obsecrat Deus. »

29. REFULGENS. — Græco *εσφλγυραν*, id est *effulgurans*, id est instar fulguris coruscans et fulgureos splendoris radios evibrans; facies enim Christi fulgurea vestem facebat effulgurantem.

31. ET DICERANT EXCESSUM EJUS, QUEM COMPLETURUS ERAT IN JERUSALEM. — Pro « excessum » Græce est *ἔκδοσις*, que vox *primo*, significat exitum e vita, id est mortem (unde Syrus vertit, *exitum*; *Ethiopicus, transitum*; sic et Persicus), *q. d.* Loquebantur de morte, hoc est, quo genere mortis Christus esset moriturus, putâ de morte crucis. Ita Vatablus. *Secundo*, significat expeditionem bellicam qua Christus in cruce decertavit cum morte, peccato et diabolo, eosque devicit. Alludat

ad gloriosum et victoriosum $\xi\delta\delta\sigma$, id est exitum Hibræorum ex Ægypto, devicto et demerso Pharaone in mari Rubro, qui typus fuit et figura hujus exitus et expeditionis bellice Christi. Ita Hieronymus Lucas. Favet Cyrillus, qui $\xi\delta\delta\sigma$ interpretatur salutiferam passionem; et Arabicus, qui $\xi\delta\delta\sigma$ verit, *eventum*: « Loquebantur, ait, de eventu (agonis et triumph) quem impleturus erat in Jerusalem. »

Tertio, nonnulli intelligunt de excessu amoris et virtutum. In cruce enim fuit excessus charitatis, humilitatis, patientiæ, obedientiæ, etc., quia Christus in ea egressus est et transcendit communes limites charitatis omnisque virtutis cæterorum hominum. Fuit ergo excessus hie, reipsa extasis charitatis, qua Christus quasi exiit extra se, et transiit in summum Dei hominumque amorem. Excessus ergo hic, vera fuit extatica Christi charitas.

32. PETRUS VERO, ET QUI CUM ILLO ERANT, GRAYATI ERANT SOMNO. — S. Chrysostomus, in *Math.* cap. xvii, per « somnum » accipit stuporem nimium: Lucis enim excellentia, inquit, gravabat oculorum debilitatem. Simplicius accipit verum et naturalem somnum, in quem incidierant Apostoli ex fatigatione itineris et consensu montis, ac vigiliæ nocturnæ, dum Christus orabat, et oratione finiente transfigurabatur; quo facto, lux et fulgor Christi perstringens oculos eorum, ipsos a somno excitavit, ut eum transfiguratum viderent, ut dixi *Math.* xvii, 4 et seq. Cætera ad transfigurationem Christi spectantia explicui *Math.* xvii, 1 et seq.

39. RESPONDENS AUTEM JOANNES, DIXIT: PRECEPTOR, VIDIMUS QUEMDAM IN NOMINE TUO EFFICIENTEM DEMONIA, ET PROHIBUIMUS EUM: QUIA NON SEQUITUR NOBISCUM. — Quia non est tuus, o Christe, assecla et discipulus. Putabit enim solis Apostolis, quibus data erat hæc potestas, id licere, ait S. Cyrillus, ut ait S. Ambrosius, « Excludendum putat beneficio, qui non utitur obsequio. » Joannes uti Christi præceptoris amantior, ita pro Christi honore magis zelans et sollicitus, id interrogat.

40. ET AT AD ILLUM JESUS: NOLITE PROHIBERE; QUI ENIM NON EST ADVERSUS VOS, PRO VOBIS EST. — Docentur, ait Glossa, ne aliam a bono, quod ex parte habet, esse arcendum, sed potius ad id quod non habet, provocandum. Et S. Ambrosius: Remunerat, ait, Dominus fortiores, non excludit infirmos. Et Theophylactus: Christi gratia, inquit, etiam per indignos, et non discipulos, operatur, sic per sacerdotes non sanctos sanctificantur homines.

Tropologie Beda: In hereticis, ait, malis non Sacramenta, in quibus nobiscum sunt, sed divisio paci et veritati contraria, detestanda est et prohibenda. Vide dicta *Marci* ix, 37.

51. FACTUM EST AUTEM, DUM COMPLENERUNT (id est impleri incipient; significatur enim actus

inchoatus, non perfectus; dies assumptionis eius, — quibus scilicet Christus, expleto officio prædicationis suæ, per mortem, crucem et resurrectionem suam assumeretur in celum ad regnum Patris, a quo in mundum missus erat. Assumptionem in celum ergo vocat « assumptionem; » ita Theophylactus: « Cum instabat, ait, tempus quo, postquam sustinisset salutare passionem pro nobis, oportebat eum assumi in celum et considerare Deo Patri. » Et Euthymius: « Dies assumptionis ipsius dicit, inquit, præfinitum tempus dum a terra assumeretur in celum. » Hactenus per duos annos cum dimidio Christus prædicaverat obiens urbes et castella, Galliæ præsertim: supererat illi adhuc sex menses vite, quos apud Judæos constanter prædicando expendere destinabat, itaque se comparare ad mortem et crucem, indeque ad resurrectionem et ascensionem in cælum. Innuat ergo Lucas se huc usque scripsisse gesta Christi in Galliæ, sed deinceps se scripturam gesta ejus fere in Judæa.

ET IPSE FACIEM SUAM FIRMAVIT, UT IRET IN JERUSALEM. — Id est firmo, resolutio et constanti animo vultuque; et, ut Beda ait, « obstinata atque imperterrita mente. » Christus non ad loca vicina divertit, uti solent facere pavidi et dubii, sed recta perrexit Hierosolymam, ubi sciebat se crucifigendam, quasi optans mortis duellum ac arnam locumque certaminis præoccupans. Ita Titus Theophylactus et alii. « Obfirmatione animi et fortitudine opus est ad passionem sponte proferant, » ait S. Hieronymus, epist. 131 ad *Algasium*, Quest. V. Sic ad opera dura et heroica aggrediendum, oportet obfirmare animum, uti Martyres eum obfirmarunt ad omnia tormenta, instar leonum de quibus ita scribit Plinius, lib. VIII, cap. xvi: « Cum pro catulis facta dimicet, oculorum aciem traditur defigere in terram, ne venabula expavescat. » Addit Marcus, cap. x, 32: « Et præcedebat eos Jesus, et stupebant, » scilicet discipuli, quod Jesus tam fortiter et alacriter præiret ad crucem et mortem; et sequentes timebant, ne sibi cum Jesu moriendum foret.

Nota, uti dixi in Chronotaxi, ex antecedentibus et sequentibus videri, hanc Christi e Galliæ profectioem in Judæam esse eandem cum illa quam commemorat Mattheus, cap. xix, 1; Marcus, cap. x, 32; Joannes, cap. vii, 2 et 14. Ubi ex Joanne liquet eam contigisse in festo Scenopogie, sive Tabernaculorum, quod incidebat in septembrem; ac proinde cum Christus mortuus sit in martio proxime sequenti, sequitur hæc contigisse sex circiter mensibus ante mortem: quibus Christus sæpius ivit Jerusalem, indeque rediit prædicans per Judæam, ibique faciens miracula, uti in Galliæ fecerat, sicut patet ex his quæ apud Lucam sequuntur usque ad cap. xix: ubi tamen adverte quædam hisce sequentibus capitibus usque ad cap. xix a Luca interseri per recapitulationem, nam quedam hic narrat quæ

non in Judæa, sed ante in Galliæ conti crunt. Ita Jansenius, Franciscus Lucas et alii. Alter Maldonatus, qui censet hunc Christi e Galliæ in Judæam transitum contigisse integro anno ante ejus mortem; imo post eum Christum rursus e Judæa rediisse in Galliæ, ac vicissim e Galliæ in Judæam, eum scilicet eo tandem rediit ad hoc junctat, ut ibi crucifigeretur et moreretur. Verum hoc non satis consenti eum eo quod ait Lucas: « Cum completerentur dies assumptionis ejus; » integro enim anno aberant hi dies.

52. ET MISIT NUNTIOS ANTE CONSPECTUM SUUM, ET EUNTES INTRAVERUNT IN CIVITATEM SAMARITANORUM, UT PARARET (scilicet hospitium et cibum, puta panem eum levi obsonio, si inveniebatur) ILLI, — et comitibus, scilicet duodecim Apostolis et mulieribus, quæ, secute a Galliæ, eum opibus suis alebant, cap. viii, 2, et cap. xxiii, 49. Simul misit eos Christus, ut assuefaceret se prædicationi et contemptui hominum, ait Theophylactus. Nam a Samaritanis contemptui fere, ut sequitur, Euthymius et Maldonatus ex vers. 54 opinantur nuntios, et ut Græce $\epsilon\gamma\gamma\epsilon\lambda\epsilon\tau\epsilon\varsigma$, hos fuisse Jacobum et Joannem. « In civitate, » Græce $\kappa\alpha\tau\alpha\sigma\tau\epsilon\iota\tau\epsilon\varsigma$, id est vicium, castellum, oppidum, quod erat in via euntes recta Jerusalem. Ita Jansenius, Franciscus Lucas et alii. Licet Maldonatus $\kappa\alpha\tau\alpha\sigma\tau\epsilon\iota\tau\epsilon\varsigma$ putet poni pro $\tau\epsilon\iota\lambda\epsilon\iota\varsigma$, id est urbe, fuisseque ipsam Samaritæ urbem, quæ erat Samaritanorum metropolis.

53. ET NON RECEPERUNT EUM (Samaritani, incolæ illius oppidi), QUIA FACIES EIUS ERAT EUNTES IN JERUSALEM. — Sytus, quod præ se ferret speciem proficiscentis ad Jerusalem, quia scilicet tam nuntii, quam Jesus ipse habitu, gestu et voce indicabant se peregre Jerusalem adorationis causa: erat enim festum Scenopogie, ut ait Joannes, cap. vii, 2; Samaritani autem volebant, non in templo Hierosolymæ, sed in suo contra legem erecto in monte Garizim Deum adorari: qua de re perpetua luit lit et contentio inter Judæos et Samaritanos, ut patet *Joan.* iv, 20, et ex Josepho, lib. XI *Antiq.*, cap. vii et viii. Quare spreverunt Jesum quasi spernentem sacra sua et Judæorum hostium suorum religioni faventem (1).

54. CUM VIDERENT AUTEM (hanc inhumanitatem Samaritanorum) DISCIPULI EJM, JACOBUS ET JOANNES, DIXERUNT: DOMINE, VIS DICIMUS UT IGNIS DESCENDAT DE CÆLO, ET CONSUMAT ILLOS? — Græca, Arabica et Syra addunt: quemadmodum et Elias fecit. Ecce hic ipsi ostendunt se esse « Boanerges, » id est filios tonitru; ex nimio enim zelo cupiunt Samaritas fulgure affari et siderari, eo quod tam inhumani essent erga Christum, ut, ne nocte quidem imminente, ei hospitium ad pernoctandum concedere vellent. Memores enim erant Eliæ, qui

duos quinquagenarios ad se capiendam ab Ochozia, rege Sarmarie, missos, igne cœlesti cum suis assecit consumpsit, *IV Reg.* i, 10; sciebant enim Jesum longe majorem esse Eliam, ac proinde majorem esse injuriam quæ illi hic a Samaritanis fiebat. Unde S. Hieronymus, epist. 131 ad *Algasium*, Quest. V: « Si, inquit, ad servi Eliæ injuriam ignis descendit de cælo, et non Samaritas, sed Judæos consumpsit incendendum; quanto magis ad contemptum Filii Dei in impios Samaritas debet flamma servire? »

VIS DICIMUS. — Nam, ut ait S. Hieronymus, loco jam citato, « ut Apostolus sermo efficiantur habeat, voluntatis est Domini: nisi enim ille jussisset, frustra dicunt Apostoli, ut ignis descendat. » Petunt ergo a Christo quasi iudice justitiam justamque in impios vindictam.

55. ET CONVERSUS INCREPAVIT ILLOS, DICENS: NESCITIS CUIUS SPIRITUS ESTIS. — T τ « spiritus » non est nominativus, sed genitivi casus, ut patet ex Græco $\tau\epsilon\iota\lambda\epsilon\iota\tau\epsilon\varsigma$: spiritus autem hic internum animi motum et impulsum, sive ad virtutes, sive ad vicia, significat. Rursus pro « ejus, » Græce est $\tau\epsilon\iota\lambda\epsilon\iota\tau\epsilon\varsigma$, id est qualis, *g. d.* Nescitis quo spiritu ducamini, nescitis quis spiritus vos impellat; putatis enim vos a spiritu Dei agi, cum agamini spiritu humano impietati et vindictæ; aut, *g. d.* Nescitis ad quem spiritum a me vocati et electi estis: nescitis vos debere esse mansueti animi et spiritus, uti ego sum magister et dominus vester; vultis imitari zelum Eliæ, et spiritum vindictæ, qui duos pentactarchos igne cœlesti cremavit: sed nescitis hunc spiritum esse veteris legis, que talionem vindictæ præcipit, vel permittit, *Exodi* xxii, dicens: « Oculum pro oculo, dentem pro dente, etc. » non autem esse hunc spiritum legis novæ et Evangelii, ac maxime non esse meæ personæ; meus enim spiritus est mansuetudinis, tolerantia, charitatis, beneficentia, salvare, non perdere, ut scilicet maleficia beneficiis retalem, ac maledicentibus benedicens, *Matthæi* v, 44, dicens: « Diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos, etc. » Nonne hoc a me audistis et didicistis? Hanc tam cito hujus meæ doctrinae et discipline oblitus estis? Ita S. Hieronymus, ad *Algasium*: « Dominus, ait, qui non ad iudicandum venerat, sed ad salvandum, non in potestate, sed in humilitate, non in Patris gloria, sed in hominis vilitate, increpavit illos, quod non meminissent doctrinæ suæ et bonitatis Evangelicæ. »

56. FILIUS HOMINIS NON VENIT ANIMAS PERDERE, SED SALVARE. — « Et vos ergo, ait Beda, ejus spiritus signati estis, ejus et acta sectamini. » Et Titus: « Insistentes, ait, vestigijs Domini, equanimiter, ut sanctos decet, perdurate. »

ET ABIERUNT IN ALIUD CASTELLUM, — ubi benignus ab incolis exciperentur. Hoc factio instruit Apostolos, quid agere debeant in peregrinatione orbis ad evangelizandum, scilicet, ut a uno loco repulsam passi silentes, modesti et tranquillè

(1) T τ facies ejus, etc., forma loquendi Hebraica est; et *III Reg.* xvii, 11; nam דבב , id est אָפּוֹרְמַנֻם , seu *facies*, sæpe pro ipsa persona ponitur.

alium adeant; atque hac de causa prius oppidum, in quo sciebat se repellendum, tentare voluit, ut repulsam hanc patienter ferens et vindictæ studium in Apostolis reprimens, eos ipsimum per omnem deinceps vitam facere doceret. Nam, ut ait S. Ambrosius, « amplius prodest clementia, tibi ad patientiam, lapsa ad correptionem. Denique Samaritani a quibus ignis arceatur, citius crederunt. » *Joan. iv, et Act. viii; et Titus: « Non habet ultionis studium, inquit, perfecta virtus; nec ulla iracundia, ubi plenitudo est caritatis: non excludenda infirmitas, sed iuvanda. »*

1. 61. ET AIT ALTER: SEQUAR TE, DOMINE, SED PERMITTE MIHI PRIMUM RENUNTIARE HIS QUÆ (Ita legendum cum Romanis, non « qui, » uti legunt nonnulli) DOMI SUNT. — Græca et Syrus addunt: *domi mea.* Ex Græco, pro « quæ » verti potest, « qui, » uti vertunt S. Basilius, S. Augustinus, Titus, Toletus et alii, sed diversimode explicant. *Primo*, Titus, *g. d.* Permite mihi renuntiare meis parentibus, ut ab eis consilium capiam an te sequi debeam necne; erat enim animo ancipiti et diverso. Unde noluit id Christus permittere, quia fere parentes perfectioris vitæ studium non probant, imo suos ab eo vocant. *Secundo*, S. Augustinus, *serm. 7 De Verbis Domini: « Permite, inquit, ut nuntiem meis, ne forte (quod fieri solet) quærant me: »* sed sciant quid de me actum sit, sollicit me sequi te, ac proinde de me non sint solliciti, sed securi; sic et Toletus. *Tertio*, S. Basilius, in *Constit. monast.*, cap. XXI, censet hunc, uti et præcedentem, fuisse natum e Christi discipulis, ac petisse tantum facultatem a Christo suos salutandi eisque valedicendi tanquam ad eos amplius non reversurum. Favet Syrus, qui verit, ut *proficiscar salutem precaturus, seu valedicturus filius domus meæ, et veniam.* *Quarto* et optime, legendo « quæ » cum Romanis, *g. d.* Permite, id est, da mihi tempus ut renuntiem, id est nuntium remittam meis bonis, quæ domi sunt, de hisque disponam eaque inter fratres vel cognatos distribuam. Hoc enim significat Græcum *ἀποκτάω*, scilicet renuntiare datis mandatis, ordinare, disponere. Unde Arabicus verit: *Permitte mihi primum, ut disponam familiaribus domus meæ.* Ita S. Augustinus, lib. II *De Consensu Evang.*, cap. xxxiii; Maldonatus, Franciscus Lucas et alii.

62. AIT AD ILLUM JESUS: NEMO MITTENS MANUM SUAM AD ARATRUM, ET RESPICIENS RETRO, APTUS EST REGNO DEI, — tanquam agro Dei colendo. Sic enim expleri debet metaphora arantis et aratri. *g. d.* Sicut is qui vult arare, si retro respiciat, et opus arandi bene ceptum abruptat, ineptus est ad arandum et agrum colendum; debet enim recte ante se, ut arando rectos sulcos ducat, non curvos, respicere: ita qui desinat vel incipit se totum consecrare regno Dei, quod ego prædico, a-
piis operibus justitiæ et perfectionis abdicat: tioneque rerum omnium armitte: hic si ad

bona caduca, terrena et temporalia (uti est disponere de suis facultatibus) quæ dimisit, respiciat, ineptus est et indignus sequela mei et regno Dei. Ita Euthymius: Oportet enim, inquit, eum qui sequitur Christum, confestim omnia despiciere et sequi, ne oculos quidem ab eo divertent, ne forte habitu et specie eorum quæ a tergo sunt, retineatur. Sic et Titus, «ansenius, Toletus et alii.

Nota: Christus hoc apophthegmate perfectionis viam ostendit voluitque homini nimis sollicito affectum, quem erga sua et suos habebat nimium, eximere eumque totum in suum obsequium transferre, præsertim quia periculum erat, ne in hac divisione et distributione bonorum suorum longas traheret moras, ac bonis hisce illectus captusque, mentem mutaret et vocationem Christi perderet, uti multi in simili re perdidissent. Adde, potuisse fratres et cognatos per se bona ejus inter se dividere, ut ejus ad hoc opera non foret opus. Sic Jacobus et Joannes vocati a Christo, relictiis rebus et patre, illico secuti sunt Christum, *Matth. iv.* Alioqui hanc renuntiationem pietatis causa Eliseo permisit Elias, III *Reg. xix, 20*, quia illam paucis et sine periculo perdendæ vocationis facturus erat. Hinc S. Basilius, *serm. 1 De Baptismo: « Respicit retro, inquit, qui vel brevem moram interponit obedientiæ, quæ sine pretextu vel excusatione velocius et sine suspensione Domino præstanda est. Hinc de cherubinis Domino famulantibus dicitur *Ezech. i: « Non revertebantur cum incepsant, sed unumquodque ante faciem suam prædicabatur. »* Ibi S. Gregorius, *hom. 3: « Pennata, ait, animalia, videlicet predicatorum sancti cum incedunt, minime revertuntur, quia sic a terrenis actibus ad spiritualia transeunt, ut ad ea quæ religuerunt, ulterius nullatenus reflectantur. Quasi enim per quamdam viam eis incedere, est mente ire semper ad meliora. »* Hinc Paulus, *Philip. iii, 14: « Que retro sunt obliviscens, inquit, ad ea vero quæ sunt priora extendens me ipsum; ad destinationem prosequor, ad brevium supernæ vocationis Dei in Christo Jesu. »* Et sponsa dicitur: « Obliviscere populum tuum et domum patris tui, et concupiscet rex decorem tuum. » *Psalm. xlii, 13.* Unde S. Augustinus, *serm. 7 De Verbis Domini: « Vocat te Oriens, inquit, et tu attendis Occidentem. »**

Tropologicæ Beda: Manum, inquit, ad aratrum mittit, qui quasi compunctionis instrumento, ligno et ferro Dominicæ passionis duritiem cordis atterit, et ad operum fructus aperit; sed non est eum uxore Loth ad ea quæ reliquerit, respiciendum: et si secutus dominum, quis vel domi renuntiare vult, arguitur, quid fiet illis qui sepa nulla utilitatis gratia eorum quos in mundo reliquerunt, domos visitant? Et Græcus anonymus, in *Catena: Crebri, ait, intuitus eorum quæ deseruimus, propter consuetudinem trahunt:*

violentum enim quiddam usus est, ex quo habitus ipsam velociter. Denique fuse hæc Christi verba bitus, ex habitu autem natura nascitur, quam explicat Suarez, tom. II *De Relig.*, tract. *De voto*, lib. I, cap. II, num. 48 et seqq.

CAPUT DECIMUM.

SYNOPSIS CAPITIS.

Primo, Christus, præter duodecim Apostolos, eligit septuaginta duos discipulos, quibus mandata dat modumque evangelizandi præscribit: illis reverentibus, et mira quæ gesserunt narrantibus, *vers. 17*, Christus exultat in spiritu. *Secundo*, *vers. 23*, Legisperito viam ad vitam æternam poscenti, dat legem dilectionis Dei et proximi, ac per parabolas Samaritanæ docet quis sit proximus. *Tertio*, *vers. 38*, sortem Mariæ præfert sorti Marthæ.

1. Post hæc autem designavit Dominus et alios septuaginta duos; et misit illos binos ante faciem suam in omnem civitatem, et locum quo erat ipse venturus. 2. Et dicebat illis: Messis quidem multa, operarii autem pauci. Rogate ergo Dominum messis, ut mittat operarios in messem suam. 3. Ite: ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos. 4. Nolite portare sacculum, neque calceamenta, et neminem per viam salutaveritis. 5. In quacumque domum intraveritis, primum dicit: Pax huic domui. 6. Et si ibi fuerit filius pacis, requiescet super illum pax vestra; sin autem, ad vos revertetur. 7. In eadem artem domo manete, edentes et bibentes quæ apud illos sunt: dignus est enim operarius mercede sua. Nolite transire de domo in domum. 8. Et in quacumque civitatem intraveritis, et susceperint vos, manducate quæ apponuntur vobis; 9. et curate infirmos, qui in illa sunt, et dicit illis: Appropinquivit in vos regnum Dei. 10. In quacumque autem civitatem intraveritis, et non susceperint vos, exeuntes in plateas ejus, dicit: 11. Etiam pulverem, qui adhesit nobis de civitate vestra, extergimus in vos; tamen hoc scitote, quia appropinquivit regnum Dei. 12. Dico vobis, quia Sodomis in die illa remissius erit, quam illi civitati. 13. Væ tibi, Corozain, væ tibi, Bethsaida: quia si in Tyro et Sidone factæ fuissent virtutes, quæ factæ sunt in vobis, olim in illicio et cinere sedentes peniterent. 14. Veruntamen Tyro et Sidoni remissius erit in judicio, quam vobis. 15. Et tu, Capharnaum, usque ad cælum exaltata, usque ad infernum demergeris. 16. Qui vos audit, me audit; et qui vos spernit, me spernit. Qui autem me spernit, spernit eum qui misit me. 17. Reversi sunt autem Septuaginta duo cum gaudio, dicentes: Domine, etiam dæmonia subjiciuntur nobis in nomine tuo. 18. Et ait illis: Videbam Satanam sicut fulgur de cælo cadentem. 19. Ecce dedi vobis potestatem calcandi supra serpentes et scorpiones, et super omnem virtutem inimici; et nihil vobis nocebit. 20. Veruntamen in hoc nolite gaudere quia spiritus vobis subjiciuntur; gaudete autem, quod nomina vestra scripta sunt in cælis. 21. In ipsa hora exultavit Spiritu Sancto, et dixit: Confiteor tibi, Pater, Domine cæli et terræ, quod abscondisti hæc a sapientibus et prudentibus, et revelasti ea parvulis. Etiam, Pater, quoniam sic placuit ante te. 22. Omnia mihi tradita sunt a Patre meo. Et nemo scit quis sit Filius, nisi Pater; et quis sit Pater, nisi Filius, et cui voluerit Filius revelare. 23. Et conversus ad discipulos suos, dixit: Beati oculi, qui vident quæ vos videtis. 24. Dico enim vobis, quod multi prophetae et reges voluerunt videre quæ vos videtis, et non viderunt; et audire quæ auditis, et non audierunt. 25. Et ecce quidam Legisperitus surrexit tentans illum, et dicens: Magister, quid faciendum vitam æternam possideo? 26. At ille dixit ad eum: In lege quid scriptum est? quomodo legis? 27. Ille respondens dixit: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex omni-